

INNHold

Forord	11
Kapittel 1 Den norske idrettsmodellen – en politisk konstruksjon	13
<i>Jan Ove Tangen</i>	
Innledning.	13
Politikk og politikk, fru Blom.	14
Språk og makt.	15
Politisk begrepsbruk og definisjonsmakt	16
Idrett som et gode	18
... og en byrde.	20
Konsensus, kompromiss eller konflikt?	22
Virkninger, konsekvenser og styringsproblemer	25
Avslutning	28
Kapittel 2 Idrettsorganisasjoner og global politikk	29
<i>Hans Erik Næss</i>	
Innledning.	29
Idrettens nøytralitet	30
Hva menes med menneskerettigheter?	33
Hvordan håndheve løftene om å ta menneskerettigheter på alvor?	36
Diskusjon.	39
Avslutning	41
Kapittel 3 Idrettshistorie	43
<i>Matti Goksøyr</i>	
Innledning.	43

INNHOLD

Tidlig idrett?	44
Organisasjonene tar over.....	45
Idrett som forsvarssak	47
Arbeideridrett.....	51
2. verdenskrig; en idrettslig unntakstilstand.....	54
Etterkrigstid – samling og nytt fundament.....	55
Profesjonalisering og medier	57
Økonomi og internasjonalisering	58
Toppidrettens organisering.....	59
Kapittel 4 Idrettssosiologi	64
<i>Arve Hjelseth</i>	
Innledning.....	64
Idrett og samfunn.....	66
Makt og ulikhet.....	68
Idretten i endring: det senmoderne	70
Avslutning.....	72
Kapittel 5 Idrettsledelse og organisasjonskultur	73
<i>Hallgeir Gammelsæter</i>	
Introduksjon	73
Hva er idrettens organisasjoner?	75
Hva er kultur?	76
Kultur og idretten som samfunnsinstitusjon	83
Kultur og prestasjonsgrupper	86
Kultur – et spørsmål om ledelse?.....	88
Avslutning.....	91
Kapittel 6 Idrett og økonomi: Idrettens økonomiske utfordringer	
– et prinsipal-agent-perspektiv.....	93
<i>Harry Arne Solberg og Rasmus K. Storm</i>	
Innledning.....	93
Teoretiske perspektiver	94
Asymmetrisk informasjon og opportunistisk atferd	98
Konkrete prinsipal-agent-relasjoner innen idretten	99

Oppsummering og diskusjon: Hva kan gjøres for å hindre samfunnsøkonomisk ineffektivitet?	106
Kapittel 7 Sport og medier.	109
<i>Peter Dahlén</i>	
Innledning.	109
Mediesportens historie – tidligere forskning og litteratur	112
Sport og fjernsyn.	115
Nasjonale og regionale identiteter og fellesskap.	120
Digitale og sosiale medier	123
Kapittel 8 Barne- og ungdomsidrett.	127
<i>Ingar Mehus</i>	
Introduksjon	127
Barneidrett og ungdomsidrett	128
Deltakelse og frafall	130
Inkludering og ekskludering.	132
Aktivitet og inaktivitet.	133
Bredde og topp	134
Avslutning	136
Kapittel 9 Idrettstalentene	137
<i>Stig Arve Sæther</i>	
Introduksjon	137
Idrettstalent – et begrep til besvær?	138
Hva kjennetegner ideell utvikling? – Modeller for utvikling	140
Tidlig spesialisering – en nødvendighet?	143
Treneren – bøddel eller bidragsyter?	145
Den vanskelige, men avgjørende overgangen: fra talentfull junior til suksessrik senior.	146
Betydningen av idrettsmiljøet – helheten	147
Avslutning	148

Kapittel 10 Den norske toppidrettsmodellen – organisering og arbeidsform	149
<i>Øyvind Sandbakk, Trond Pedersen og Frode Moen</i>	
Innledning	149
Toppidrettens rolle i Norge	149
Toppidrettens utvikling internasjonalt	150
Den norske toppidrettsmodellen	151
Olympiatoppens rolle	152
Særforbundenes toppidrettsarbeid	155
Krav som stilles til toppidrettsutøvere	158
Trenerens rolle i toppidretten	161
Utviklingsfilosofi – veien mot toppidrett	163
Kunnskapsutvikling	164
Etikkarbeid i toppidretten	166
Toppidrett og utdanning	166
Avslutning	167
Kapittel 11 Idrettspsykologi: Mental trening i idrett	169
<i>Rune Giske og Rune Høigaard</i>	
Innledning	169
Planlegging i forbindelse med konkurranser	171
Visualisering	174
Konsentrasjon og oppmerksomhet	176
Reguleringsteknikker	180
Selvtillit og selvmonolog	182
Praktiske tips i forbindelse med mental trening	184
Avslutning	185
Kapittel 12 Treningslære og idrettsfysiologi	186
<i>Jostein Hallén</i>	
Innledning	186
Idrettens mangfold	186
Treningslærens kunnskapsgrunnlag	188
Treningslærenes kunnskapsutvikling	190
Arbeidskrav og spesifisitet	194
Treningsplanlegging	195

Avslutning	196
Kapittel 13 Biomekanikk og bevegelse.	198
<i>Gertjan Ettema og David McGhie</i>	
Introduksjon	198
Koblingen mellom biomekanikk og fysiologi.	199
Bevegelseslover og noen sentrale prinsipper	201
Akselerasjon versus ro	202
Tyngdekraft	203
Reaksjonskraft.	205
Tyngdekraftens betydning for bevegelse i lufta	206
Framdriftskraft – en reaksjonskraft muliggjort av friksjon	207
Sammensatte bevegelser – dekomponering	208
Rotasjon i bevegelse	209
Sentripetalkraft – gjennom svingen på sykkel	209
Siste indre – hvordan løse svingen på skøyter	212
Avslutning	213
Kapittel 14 Ledelse og lederteorier i en idrettslig kontekst.	215
<i>Rune Høigaard og Rune Giske</i>	
Innledning	215
Hva er ledelse?	217
Nyere perspektiv på ledelse	221
Tre R-er i identitetslederskap	230
Hills modell for teamledelse	231
Teameffektivitet	233
Destruktiv ledelse	234
Destruktive trenere.	237
Påvirkelige utøvere	238
Et understøttende miljø.	238
Avslutning	239
Kapittel 15 Idrett og funksjonshemning	240
<i>Berit Brurok og Julia Kathrin Baumgart</i>	
Introduksjon	240
Funksjonsnedsettelse – funksjonshemning	241

INNHold

Internasjonal klassifisering av funksjon og helse	241
Fysisk funksjonshemning	242
Idrett, fysisk aktivitet og helse	245
Breddeidrett og deltakelse	246
Forutsetninger for økt deltakelse i idrett og fysisk aktivitet	247
Toppidrett	249
Avslutning	253
Referanser	255
Forfatteromtaler	278
Stikkordregister	282